

Desatero člena OSŽ pro krizové situace v dopravě

V souvislosti s výkonem práce, zejména v železniční dopravě, může dojít k mimořádným událostem (dále jen MU), ve kterých je zaměstnanec v problémech a kdy se může z nevědomosti a neznalosti následně dopustit některých chybných kroků (postupů). Za účelem ochrany práv a oprávněných zájmů členů OSŽ v souvislostech s těmito případnými MU doporučujeme dbát následujících pravidel:

- 1) volat krizovou linku,
  - 2) nechat se vystřídat ve směně,
  - 3) nevypovídat, nic nepodepisovat¹,
- } bezprostředně po MU
-
- 4) podrobit se kontrole na alkohol,
  - 5) druh výpovědi zaměstnance,
  - 6) odmítnutí výpovědi - osoba blízká,
  - 7) odmítnutí výpovědi - postavení obviněného,
  - 8) rozmyslet si odpovědi, konzultovat je s advokátem,
  - 9) přečíst, doplnit, upravit výpověď,
  - 10) žádat kopii výpovědi.

1. Ve vlastním zájmu jako první krok, který při MU uděláte, je neprodleně informovat o MU na tzv. **krizovou linku OSŽ**, jejíž telefonní číslo je:

6 0 2 2 6 2 5 4 4

Zde se Vám vždy dostane prvotních základních rad. Bez tohoto postupu nečinite sami o své vůli žádné úkony. Dále informujte své blízké a svůj závodní výbor OSŽ. Následně Vám bude doporučen kontakt na konkrétního, smluvního advokáta OSŽ.

2. Jako druhý krok při MU doporučujeme - nechat se vystřídat ve službě z důvodu možného šoku v důsledku MU a v důsledku toho nepokračovat v dalším výkonu práce.

3. Dalším zásadním třetím krokem je, že **nikdo není povinen vypovídat**, v případě jakékoliv MU či skutečnosti, mající za následek vznik této události, ale i v případě

---

¹ **Pracovní řád SŽDC, s.o. - čl. 30 odst. 2** - Další důležité povinnosti zaměstnance: **písm. n)** - „podávat potřebná vysvětlení o plnění svých pracovních povinností svému nadřízenému, případně dalším vedoucím zaměstnancům, dozorčím a kontrolním orgánům SŽDC, které jsou oprávněny taková vysvětlení požadovat, *vyjma případů, kdy se zaměstnanec v přímé souvislosti s mimořádnou událostí necítí schopen vysvětlení poskytnout. Neposkytnutí vysvětlení v takovém případě není považováno za porušení povinností*“

Pracovní řád ČD, a.s. - kapitola 5 - Základní povinnosti zaměstnanců a vedoucích zaměstnanců vyplývající z pracovněprávního vztahu: **čl. 1. bod 3. písm. r)** „podávat potřebná vysvětlení o plnění svých pracovních povinností svému nadřízenému, případně dalším vedoucím zaměstnancům, statutárnímu orgánu, dozorčím a kontrolním orgánům ČD, které jsou oprávněny taková vysvětlení požadovat, *vyjma případů, kdy se zaměstnanec v přímé souvislosti s mimořádnou událostí necítí schopen vysvětlení poskytnout. Neposkytnutí vysvětlení v takovém případě není považováno za porušení povinností*“

Pracovní řád ČD Cargo, a.s. - bod 16.3. - Základní povinnosti zaměstnanců a vedoucích zaměstnanců - **písm. o)** „podávat potřebná vysvětlení o plnění svých pracovních povinností svému nadřízenému, případně dalším vedoucím zaměstnancům, dozorčím a kontrolním orgánům ČDC, které jsou oprávněny taková vysvětlení požadovat, *vyjma případů, kdy se zaměstnanec v přímé souvislosti s mimořádnou událostí necítí schopen vysvětlení poskytnout. Neposkytnutí vysvětlení v takovém případě není považováno za porušení povinností*“

avizovaného porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci (dříve „pracovní kázeň“), o předmětné skutečnosti ihned na místě nebo po bezprostředním skončení směny, pokud se subjektivně necítí být takové výpovědi schopen.

Je nutné mít na zřeteli, že zejména při vzniku MU, úrazu apod. dojde vždy k šoku, což je celková reakce organismu. Základním znakem je snížení krevního tlaku s následnými poruchami cirkulačními, obvykle provázenými sníženým přísunem kyslíku, zejména do mozkové tkáně. To se projevuje bledostí, schváceností, nervovými a metabolickými poruchami. Kůže obličejové i končetin je studená a zpcená, tep zrychlený, dostavuje se třes, zajíkání se a někdy i bezvědomí.

Psychologicky prožívá jedinec tento stav tak, že ztrácí původní identitu, vzniká tzv. černá díra. Odmítá realitu, prožívá vnitřní paniku a vnitřní strnulost, objevuje se intenzivní strach a pocit bezvýchodnosti. Strach aktivuje limbický systém a tím dochází k tlumení činnosti mozkové kůry. Snižuje se důvěra ve vlastní schopnosti, ztrácí se schopnost soustředit se, logicky myslet, věrohodně popisovat události. Šok může být různě intenzivní, a to podle rozsahu události, ale také v závislosti na síle osobnosti jedince. **V tomto stavu by měli být nápomocni spolupracovníci či další účastníci MU. Dotčeného zaměstnance je nutné zabalit do deky, uklidňovat a zejména jej dopravit co nejrychleji k lékaři. Za tohoto stavu by měl účastník MU vypovídat nejdříve až po odeznění šoku, který může trvat až několik dní. Jinak může dojít ke zkreslení události.**

Z této **první fáze** - šoku, se účastník nedostává okamžitě, ale postupně. **Druhou fází** je naděje na zvrat nebo popření („Já snad ne, to snad není možné ...!“). Dostavuje se naděje, že to není pravda, popírání reality, pokusy šokující zprávu zvrátit. **Třetí fází** bývá agrese („No přece ne já ...!“). Agrese je obvykle nasměřována proti okolí, dochází k hledání okolních viníků. **Čtvrtou fází** psychologického prožívání je deprese („Co to pro mne znamená ...?“). Přichází hněv, agrese namířená proti sobě samému, někdy regrese, bezmocnost, ztráta sebevědomí a pocitu vlastní užitečnosti, pocitu studu a sebeobviňování se, znejistění perspektiv, ztráta kontroly a pocit „nechali mne ve štychu ...“. Teprve **pátá fáze** prožívání přináší tzv. smíření se se stavem věci („Je-li to nutné, zvládnou to!“). Člověk se vnitřně rozloučí s ideálním stavem věcí, který byl před MU. Integruje se do nové reality, začíná objektivně pohlížet na situaci, reálně hodnotí minulost i budoucnost. **Až v této fázi může objektivně přistupovat k popisu události, seznamovat se s objektivními fakty bez větších psychických výkyvů a rozumně se rozhodovat, jak postupovat dál.** Někdy může MU na psychiku působit dlouhodobě, pak dochází k tzv. posttraumatické stresové reakci (např. o události se zdá, situace se neustále vrací, dochází k znovuprožívání apod.).

4. V každém případě jste povinni se po MU podrobit kontrole, zda nejste pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky!

5. Před tím, než učiníte výpovědi, doporučujeme ve Vašem vlastním zájmu, vždy se poradit se smluvním advokátem OSŽ.

V úvahu přicházejí tyto výpovědi:

- vysvětlení zaměstnavateli, tzv. zápis se zaměstnancem (např. pro vyšetřující orgány dopravce nebo provozovatele železniční dopravní cesty apod.),
- výpověď pro Drážní inspekci ČR, popř. pro oblastní inspektorát práce,
- výpověď před orgány činnými v trestním řízení (Policie ČR, státní zástupce a soudy). Jedná se o tzv. podání vysvětlení, svědeckou výpověď, výpověď podezřelého z trestného činu a výpověď obviněného v trestním řízení.

Vždy musí být zřejmé, o jakou výpověď se jedná. U každé z nich máte právo být zastoupen advokátem. Všechny tyto výpovědi lze aktuálně odmítnout s ohledem na zdravotní stav (viz bod 3) a posunout je na dobu, kdy budete schopni náležitě vnímat všechny souvislosti i význam své výpovědi. Nikdy nepodceňujte význam vlastního rozhodnutí o provedení výpovědi s účastí advokáta nebo bez něho.

Při výpovědi účastníka MU, kterému může objektivně hrozit trestní stíhání, je nanejvýše vhodné, aby tuto výpověď činil až po předchozí poradě s advokátem a za jeho přítomnosti. V ostatních případech je účelné učinit výpověď za účasti třetí osoby, např. inspektora BOZP, předsedy ZV ZO OSŽ nebo vyššího odborového funkcionáře. I v těchto ostatních případech však platí, že je vhodné vypovídat v přítomnosti advokáta.

6. Obecně platí, že vždy můžete odmítnout výpověď, jestliže byste touto výpovědí způsobili nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké (např. sourozenci, příbuzným v přímém pokolení apod.). Za odepření výpovědi nemůžete být postiženi! Nemusíte ani uvádět, proč se obáváte, že byste si přivodili trestní stíhání. Vždy musíte být poučeni, jako co vypovídáte (např. svědek, obviněný, podezřelý).

7. Pokud již bylo doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání, jste v pozici obviněného, pak nemusíte vypovídat vůbec, popř. můžete vypovídat, jak uznáte za vhodné, avšak svou výpovědí nesmíte nikoho křivě obvinít. Nejpozději v této fázi je nutné být vždy zastoupen advokátem.

8. Vždy věnujte zvýšenou pozornost otázkám, které jsou Vám kladeny a na které máte odpovídat. Máte právo si své odpovědi rozmyslet a za zákonem stanovených podmínek je konzultovat se svým advokátem. Proto je jeho přítomnost nanejvýš vhodná.

9. Vždy máte právo si svou výpověď přečíst. Pokud její obsah nesouhlasí s tím, co jste uvedli nebo je to napsáno jinak, než je Vaše vlastní vyjádření, jak jej chcete učinit, máte právo na opravu textu a jeho doplnění. Bez takové opravy či úpravy textu nikdy takovou neúplnou nebo chybnou výpověď nepodepisujte. Také nikdy nepodepisujte jakýkoliv dokument, který Vám kdokoliv předkládá k podpisu, i mimo Vaši výpověď, aniž byste tento postup konzultovali s advokátem. Zejména bez konzultace s advokátem nepodepisujte dohody o změně pracovní smlouvy a dohody o uznání závazku k náhradě škody! Tímto podpisem předem uznáváte svou vinu!

10. Z výpovědi před zaměstnavatelem máte vždy právo žádat kopii této výpovědi. Při výpovědi před orgány činnými v trestním řízení má toto právo Váš advokát. Veškeré písemnosti vztahující se k předmětné věci předejte neprodleně advokátovi prostřednictvím předsedy ZO OSŽ nebo ESO OSŽ - ústředí.

Přejeme Vám, abyste nemuseli nikdy těchto rad využít, současně Vám však doporučujeme, plně se jimi, v případě nutnosti, ve vlastním zájmu řídit.

PRO ČLENY OSŽ

Jak postupovat při mimořádné události v dopravě

V souvislosti s výkonem práce, zejména v železniční dopravě, může dojít k mimořádným událostem (dále jen MU), ve kterých je zaměstnanec bezradný a kdy se může následně z nevědomosti a neznalosti dopustit některých chybných kroků. Za účelem ochrany práva a oprávněných zájmů členů OSŽ v souvislostech s těmito MU doporučujeme mít na paměti:

- V případě Vaší účasti na závažné MU v železniční dopravě neprodleně využijte tzv. krizovou linku OSŽ, jejíž telefonní číslo je:

6 0 2 2 6 2 5 4 4

Zde se Vám vždy dostane prvotních základních rad jak postupovat.

- V případě jakékoliv MU není nikdo povinen vypovídat o předmětné skutečnosti ihned na místě nebo po bezprostředním skončení směny, pokud se subjektivně necítí být takové výpovědi schopen.
- Po vzniku MU se může kdokoliv, kdo je bezprostředně zainteresován na MU, nechat vystřídat ve směně.
- Je nutné mít na zřeteli, že zejména při MU, úrazu apod. dojde vždy k šoku, což je celková reakce organismu. V tomto stavu by měli být nápomocni spolupracovníci nebo další účastníci a dotčeného zaměstnance dopravit co nejrychleji k lékaři. Za tohoto stavu by měl tento zaměstnanec vypovídat nejdříve až po odeznění šoku, který může trvat až několik dní. Jinak může dojít ke zkreslení událostí.
- V každém případě jste povinni se po MU podrobit kontrole, zda nejste pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.
- Před tím, než učiníte výpovědi, doporučujeme ve Vašem vlastním zájmu, vždy se poradit se smluvním advokátem OSŽ.
- Vždy musí být zřejmé, o jakou výpověď se jedná. U každé z nich máte právo být zastoupen advokátem. Všechny výpovědi lze aktuálně odmítnout s ohledem na zdravotní stav a posunout je na dobu, kdy budete schopni náležitě vnímat všechny souvislosti.
- Za odepření výpovědi nemůžete být postiženi! Nemusíte ani uvádět, proč se obáváte, že byste si přivodili trestní stíhání. Vždy musíte být poučeni, jako co vypovídáte. Pokud již bylo doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání, jste v pozici obviněného a nemusíte vypovídat vůbec, popř. můžete vypovídat, jak uznáte za vhodné, svou výpovědi však nesmíte nikoho křivě obvinít. Nejpozději v této fázi je nutné být vždy zastoupen advokátem.
- Vždy věnujte zvýšenou pozornost otázkám, na které máte odpovídat. Máte právo si své odpovědi rozmyslet a za zákonem stanovených podmínek je konzultovat se svým advokátem.
- Vždy máte právo si svou výpověď přečíst. Pokud její obsah nesouhlasí s tím, co jste uvedli, máte právo na opravu textu a jeho doplnění. Bez takové opravy nikdy neúplnou nebo chybnou výpověď nepodepisujte! Zejména bez konzultace s advokátem nepodepisujte dohody o změně pracovní smlouvy a dohody o uznání závazku k náhradě škody! Takovým podpisem předem uznáváte svou vinu!
- Z výpovědi před zaměstnavatelem máte vždy právo žádat kopii této výpovědi. Při výpovědi před orgány činnými v trestním řízení má toto právo Váš advokát.